

Publikacje księży diecezji częstochowskiej na łamach „Kalendarza Jasnogórskiego” z lat 1929-1938

Początki częstochowskiej prasy diecezjalnej sięgają roku 1926, kiedy to bp Teodor Kubina podjął decyzję o wydawaniu tygodnika katolickiego pod nazwą „Niedziela”¹. Redaktorem owej gazety został wówczas ks. Wojciech Mondry (ur. 1887 r. w Botowie na Warmii), który na tle miejscowego duchowieństwa wyróżniał się doświadczeniem wydawniczym i dziennikarskim. Miał on już bowiem za sobą karierę w Radzie Nadzorczej Towarzystwa Wydawniczego Pomorskiego w Gdańsku oraz pracę na stanowisku redaktora w „Dzienniku Gdańskim”. Publikował również swoje teksty w „Gazecie Gdańskiej”. Od 1921 r. – po fuzji tych dwóch gazet – wszedł w skład dyirekcji „Zjednoczonych Wydawnictw Pism Polskich w Gdańsku – Spółka Akcyjna”, wydających gazetę o wymownym tytule „Gazeta i Dziennik Gdański”. Ponadto pisał teksty do „Gazety Olsztyńskiej” i osobiście znał takich koryfeuszy publicystyki i dziennikarstwa jak: Stanisław Przybyszewski, Eugeniusz Buchholtz czy ks. Józef Kłos². Mając zatem tak silną legitymację nie dziwi fakt,

Ks. JACEK KAPUŚCIŃSKI – dr nauk humanistycznych w zakresie historii, mgr-lic. teologii, dyrektor Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej, wykładowca historii Kościoła w Sekcji Licencyjckiej Wydziału Teologicznego UP JP II w Częstochowie, Wyższym Instytucie Teologicznym, Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Częstochowskiej i Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Sosnowieckiej w Częstochowie.

¹ J. ZWIĄZEK, *Dzieje diecezji częstochowskiej w okresie II Rzeczypospolitej*, Częstochowa 1990, 306-310; B. RYGIEL, „Niedziela” i „Gość Niedzielny” jako przykłady tygodników katolickich, „Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy” 2/13 (2010), 161; J. KAPUŚCIŃSKI, Z „Niedziela” na co dzień. *Formacja społeczno-religijna w latach 1926-1939*, „Biuletyn Informacyjny Komisji Historycznej Polskiej Akademii Nauk Oddział Katowice” 11 (2014), 14-15.

² W. ZABAWSKI, ks. *Wojciech Mondry w Gdańsku*, „Niedziela” 11 (1936) 7, 80; J. ZWIĄZEK, *Ks. Wojciech Mondry (1887-1969)*, CzWD 45 (1971) 4-6, 136-141; J. KOWALSKI, *Mondry Wojciech (1887-1969)*, SPTK, t. 6, 507-510; K. BIELAWNY, *Życie i dzieło Wojciecha Mondrego na tle epoki, dziejów Warmii i diecezji częstochowskiej*

że został zaraz zauważony przez ordynariusza częstochowskiego i objął stanowisko redaktora „Niedzieli”. Kierowane przez niego czasopismo w szybkim tempie zyskało uznanie i prestiż wśród czytelników³. Idąc więc za sukcesem, rozszerzył z czasem ofertę wydawniczą o dodatki do „Niedzieli”, drukując najpierw: „Młodzież Katolicką” (od 1926 r.), „II Sprawozdanie Związku Młodzieży Polskiej Żeńskiej w Częstochowie za rok 1927” (1928 r.) i „II Sprawozdanie Związku Młodzieży Polskiej Męskiej w Częstochowie za rok 1927” (1928 r.)⁴. Wszystkie te dodatki przebił jednak pod względem popularności „Kalendarz Jasnogórski”, wydawany od 1928 r. w formie książkowej na poszczególne lata, który – obok gazety „Niedzieli” – stał się prawdziwą wizytówką Redakcji⁵.

1. Powstanie i profil „Kalendarza Jasnogórskiego”

Problematyka „Kalendarza Jasnogórskiego” jak dotąd nie doczekała się osobnego opracowania naukowego, choć należy zaznaczyć, że wielokrotnie kwestie te były podnoszone przy opracowaniach na temat działalności tygodnika „Niedziela”. Jednakże w każdym z tych przypadków sprawa owego kalendarza schodziła na dalszy plan i niemal ginęła w gąszczu zamieszczanych ustaleń. Z tego powodu warto przyjrzeć się bliżej temu wydawnictwu, tym bardziej, że udało się dotrzeć do całego kompletu 10 numerów, które wyszły drukiem w latach 1928-1937. Samą genezę powstania kalendarza dość lapidarnie opisał w jednym ze swoich artykułów ks. Wojciech Mondry, stwierdzając jedynie: „W r. 1928 z polecenia J.E. ks. Biskupa rozpoczęliśmy wydawnictwo kalendarza diecezjalnego pt. «Kalendarz Jasnogórski»”⁶. W tym kontekście warto zwró-

kiej, „Studia Warmińskie” 40 (2003) 362; J. CHŁOSTA, *Listy ks. Wojciecha Mondrego do Eugeniusza Buchholtza z lat 1909-1912*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 49 (2005) 1, 89-90; A. ROMANOW, *Założenia i wydawcy „Gazety Gdańskiej” (1891-1939)*, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 19 (2016) 1/41, 90-91.

³ W. MONDRY, *Pięciolecie „Niedzieli”*, „Niedziela” 6 (1931) 14, 172-174; T. MIELCZAREK, *Od „Monitora” do „Gońca Reklamowego”*. *Dzieje prasy częstochowskiej (1769-1994)*, Kielce 1996, 98-101; A. BAJOR, *Tygodnik katolicki „Niedziela” 1926-1939*, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 3 (2000) 2/6, 102-105.

⁴ *Bibliografia katolickich czasopism religijnych w Polsce 1918-1944*, red. Z. Zieliński, Lublin 1981, 184, 290-291; A. BAJOR – Z. ŻMIGRODZKI, *Tygodnik katolicki „Niedziela” 1926-1939*, Częstochowa 2002, 90-95.

⁵ K. KLAUZA, *Edycje, dodatki, numery specjalne, w: 1926-2001. Czas milczenia i czas mówienia. 75 lat tygodnika katolickiego „Niedziela”*. *Księga Jubileuszowa*, red. I. Skubiś i in., Częstochowa 2001, 162; TENZE, „Niedziela”. *Tygodnik katolicki*, EK, t. 13, 1058-1059.

⁶ W. MONDRY, *Pięciolecie „Niedzieli”*, 173.

cić uwagę na pierwszą reklamę tego periodyku, którą można znaleźć na łamach „Niedzieli” z dnia 12 sierpnia 1928 r. Informowała ona czytelników, że „Kalendarz Jasnogórski na rok 1929, wydany przez redakcję pisma naszego, ukaże się w końcu bieżącego miesiąca. [...] Kalendarz Jasnogórski, gorąco polecony przez Najdost[ojniejszego] Arcypasterza diecezji częstochowskiej, stanowić będzie miłą pamiątkę dla wszystkich, którzy zwiedzili Jasną Górę, składając hołd M[atce] Boskiej Częstochowskiej, i będzie im zarazem miłym przyjacielem i towarzyszem przez cały rok 1929. Zamówienia przyjmuje już teraz: Administracja «Niedzieli»»⁷. W tym czasie, kiedy reklama docierała do diecezjan, wciąż pracowano nad składem kalendarza, gdyż dopiero 15 sierpnia 1928 r. bp Teodor Kubina napisał tekst otwierający to wydawnictwo pt. *Kochany Kalendarzu!*. Wyłożył w nim wówczas całą koncepcję kalendarza, który był adresowany nie tylko do wiernych z diecezji, ale do „kochanego ludu katolickiego”, przybywającego na Jasną Górę. Nadmieniał przy tym: „Kochany Kalendarzu! [...] idziesz do ludu z Jasnej Góry, jak to już przez swą nazwę zaznaczasz. [...] To też pójdzie z Tobą do ludu duch Jasnej Góry. [...] Wstąp do każdego domu, do każdej chaty, do każdej rodziny [...] Mam nadzieję, że wszyscy z radością Cię przyjmą. Bo któżby zawarł drzwi przed gościem, który przybył z Jasnej Góry!”⁸. Co ciekawe, wydanie kalendarza było tak zaplanowane, że zbiegło się w czasie z obchodami Kongresu Eucharystycznego w Częstochowie (7-9 września 1928 r.), kiedy rzesze pątników nawiedzały Jasną Górę. Liczono bowiem, że wydawnictwo to znajdzie wtedy wielu nabywców, o czym świadczy chociażby jedna z reklam zamieszczonych w „Niedzieli”: „Najpiękniejszą pamiątką Kongresu Eucharystycznego jest Kalendarz Jasnogórski na rok 1929”⁹. I rzeczywiście nie pomyślono się w tych kalkulacjach. Pomysł wydania kalendarza był przysłowiowym „strzałem w dziesiątkę”, co później przyznał sam ks. Wojciech Mondry pisząc: „Pierwszy kalendarz na r. 1929, wydrukowany w 12 000 egzemplarzy, rozszedł się całkowicie”¹⁰. Nabywcy jego rekrutowali się nie tylko z terenu diecezji, lecz także spoza jej granic, co odnotowano w 1936 r. stwierdzeniem: „[...] corocznie wydawany jest „Kalendarz Jasnogórski [...], rozchodzący się szeroko po całej Polsce”¹¹.

⁷ Nowe wydawnictwo. *Kalendarz Jasnogórski na rok 1929*, „Niedziela” 3 (1928) 33, 383.

⁸ T. KUBINA, *Kochany Kalendarzu!*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], 3-4.

⁹ [Reklama „Kalendarza Jasnogórskiego”], „Niedziela” 3 (1928) 38, 436.

¹⁰ W. MONDRY, *Pięćciolecie „Niedzieli”*, 173.

¹¹ *Między piszącymi*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji*

Sukces sprzedaży Kalendarza Jasnogórskiego należy przede wszystkim upatrywać w profilu wydawnictwa, reklamie i kolportażu. Drukowano go w formie książkowej pod jednobrzmiącym tytułem: „Kalendarz Jasnogórski na rok Pański [...]”. W ten sposób ukazały się kalendarze na lata: 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1937 i 1938. Od tej reguły odstępiono jedynie w przypadku kalendarza na rok 1936, którego opatrzone tytułem: „Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936”. Wszystkie kalendarze miały natomiast jednakową kolorową okładkę, na której widniały dwa wizerunki: Matki Boskiej Częstochowskiej i Jasnej Góry¹². Według ustaleń ks. prof. Jana Związka – jednego z pierwszych badaczy fenomenu „Kalendarza Jasnogórskiego” – „każdy *Kalendarz*, oprócz właściwego kalendarza rocznego, posiadał dodatek informujący o ważniejszych wydarzeniach kościelnych. Obok kalendarza rocznego w zwykłym układzie miesięcznym na tych samych stronach w specjalnych rubrykach podawano porady gospodarcze, ogrodnicze, pszczelarzkie, przypominające co w odpowiednim okresie w wyżej wymienionych dziedzinach należało czynić. Natomiast problematyka dotycząca zagadnień religijnych była taka sama, jaka była publikowana na łamach *Niedzieli*. Były to głównie znane wiadomości dotyczące spraw wiary, życia Kościoła, kilka wypisów z literatury polskiej o treści religijnej, artykuły o treści historyczno-religijnej i społecznej. Niektóre *Kalendarze* były poświęcone ważnym rocznicom, np. w 1933 r. *Kalendarz* był poświęcony 1900-rocznicy śmierci Chrystusa i 250-rocznicy zwycięstwa pod Wiedniem¹³. Z kolei *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1936* był poświęcony 10. rocznicy istnienia diecezji częstochowskiej¹⁴.

Cechami wspólnymi wszystkich 10. kalendarzy było siedem elementów: format wydania (8°), miejsce druku (Zakłady Graficzne Franciszka

Częstochowskiej na rok Pański 1936, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 180.

¹² *Kalendarz Jasnogórski...1929*; *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1930*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1929]; *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1931*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1930]; *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1932*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1931]; *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932]; *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1934*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1933]; *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1935*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1934]; *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*; *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1937*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1936]; *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1938*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1937].

¹³ J. ZWIĄZEK, *Działalność wydawnicza Kurii Diecezjalnej w Częstochowie*, CzST 2 (1974), 120-121.

¹⁴ *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*.

Dionizego Wilkoszewskiego w Częstochowie), układ tekstu na stronie (dwie szpalty), brak paginacji (liczbowane kolumny), wolne miejsce na prywatne notatki (przy każdym miesiącu), dział płatnych reklam (na ostatnich stronach) i osoba redaktora (ks. Wojciech Mondry). W tym ostatnim przypadku warto podkreślić, że kiedy w 1937 r. ks. Wojciech Mondry odszedł z Redakcji „Niedzieli”, tym samym zaprzestano druku kalendarza¹⁵. Poza cechami wspólnymi istniały też różnice, bowiem każdy z kalendarzy miał inny nakład i inną objętość (1929 r. – nakład: 12 000 egz. i ilość kolumn: 272; 1930 r. – nakład: 15 000 egz. i ilość kolumn: 272; 1931 r. – nakład: 20 000 egz. i ilość kolumn: 288; 1932 r. – nakład: 20 000 egz. i ilość kolumn: 320; 1933 r. – nakład: 10 000 egz. i ilość kolumn: 320; 1934 r. – nakład: 6 000 egz. i ilość kolumn: 320; 1935 r. – nakład: 10 000 egz. i ilość kolumn: 256; 1936 r. – nakład: 5 000 egz. i ilość kolumn: 336; 1937 r. – nakład: 12 000 egz. i ilość kolumn: 224; 1938 r. – nakład: 10 000 egz. i ilość kolumn: 256)¹⁶.

Popyt na „Kalendarz Jasnogórski”, inspirowany przystępną szatą graficzną i interesującymi treściami, warunkowany był także skuteczną akcją reklamową i kolportażem. Już od sierpnia każdego roku na łamach „Niedzieli” zamieszczane były informacje o pojawieniu się na rynku wydawniczym tego periodyku. Reklamy te były urozmaicone i rozbudowane w treści, toteż nie umykały uwadze czytelników¹⁷. Ponadto Redakcja „Niedzieli” kierowała do każdego proboszcza w diecezji specjalne pisma zachęcające do nabycia kalendarza. Na tej podstawie następnie duszpasterze z ambon informowali swoich wiernych o możliwości jego zakupu. Kancelarie parafialne uczestniczyły również w kolportażu kalendarzy. W Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej w Częstochowie zachowały się bowiem specjalne druki, świadczące o prężnej współpracy urzędów parafialnych w dystrybucji kalendarzy¹⁸. Poza tym można było zawsze zamówić kalendarz w Redakcji „Niedzieli”¹⁹.

¹⁵ *Kalendarz Jasnogórski... 1929-1938; Jubileuszowy Kalendarz... 1936; Między piszącymi*, 180; A. BAJOR – Z. ŻMIGRODZKI, *Tygodnik katolicki „Niedziela”*, 102.

¹⁶ W. MONDRY, *Pięćciolecie „Niedzieli”*, 173; *Bibliografia katolickich czasopism religijnych w Polsce*, 128-129.

¹⁷ Np. *Nowe wydawnictwo. Kalendarz Jasnogórski na rok 1929*, 383; [Reklama „Kalendarza Jasnogórskiego”], „Niedziela” 6 (1931) 34, 436; [Reklama „Kalendarza Jasnogórskiego”], „Niedziela” 8 (1933) 33, 397; [Reklama „Kalendarza Jasnogórskiego”], „Niedziela” 12 (1937) 32, 394.

¹⁸ AACz, sygn. ID/N 15, 1-7.

¹⁹ A. BAJOR – Z. ŻMIGRODZKI, *Tygodnik katolicki „Niedziela”*, 103.

Do wydawania kalendarza bp Teodor Kubina przywiązywał szczególną wagę, o czym świadczy fakt, że kiedy będąc 9 października 1929 r. na audiencji u papieża Piusa XI „raczył łaskawie wręczyć Jego Świątobliwości pięknie, w biały jedwab oprawne egzemplarze Kalendarza Jasnogórskiego na r. 1929 i 1930, jako wyraz hołdu i synowskiego przywiązania [...] wydawnictwa i [...] czytelników. Ojciec św. skromny [...] podarek przyjął z radością i z wielkim zainteresowaniem przeglądał oba kalendarze, wyrażając swe uznanie i pochwałę, że kalendarz o tak bogatej treści rozsiewa wśród ludności katolickiej prawdziwą oświatę i obfite ziarno na piękne żniwo dobrego. Ojciec św. wyraził zarazem życzenie, żeby tak redakcja jak współpracownicy i czytelnicy nie ustawiali w pracy, aby to piękne wydawnictwo rozszerzać i udoskonalać coraz bardziej. [...] udzielił łaskawie Błogosławieństwa Apostolskiego wydawcy, wszystkim piszącym i czytelnikom”²⁰. Taką nobilitację nie omieszkała następnie wykorzystać do celów marketingowych Redakcja „Niedzieli”, pisząc w jednym z tekstów polecających to wydawnictwo: „Niechaj uznanie Namiestnika Chrystusowego pobudza czytelników naszych do wytrwałej pracy celem rozpowszechniania «Kalendarza Jasnogórskiego»”²¹.

2. Publikacje duchownych diecezji częstochowskiej

Anonimowy autor [kryptonim X.] jednego z artykułów, zamieszczonego w 1936 r. na łamach „Kalendarza Jasnogórskiego”, poinformował czytelników o istnieniu specjalnego kręgu osób piszących na łamach wydawnictw Redakcji „Niedzieli”, nazywając go umownie Diecezjalnym Bractwem Pióra lub Towarzystwem Piszących. Dodał przy tym, iż owe Bractwo „nie jest małe i odczuwa się wrażenie, że z rokiem każdym powiększa się liczbowo, a pod względem jakości prac ciągle się doskonalą; często nabiera werwy pisarskiej, częściej pogłębienia umysłowego, a zawsze wyrabia się pod względem stylistycznym. Zdarza się czasem, że ktoś z tego «bractwa» ubywa nie tyle przez śmierć, ile przez rozbrat z piórem, ale za to na jego miejsce przybywają inni, nowi”²². Wśród owych przybywających byli nade wszystko księża diecezji częstochowskiej, którzy publikowali swoje teksty m.in. w „Kalendarzu Jasnogórskim”. Poniżej został przedstawiony ich niniejszy dorobek pisarski w układzie chronologicznym.

²⁰ „Kalendarz Jasnogórski” u Ojca św., w: *Kalendarz Jasnogórski... 1931*, 63.

²¹ Tamże, 64.

²² *Między piszącymi*, 186.

Tabela 1. Publikacje duchownych
diecezji częstochowskiej
w „Kalendarzu Jasnogórskim” na lata 1929-1938

Lp.	Autor	Tytuł artykułu	Rok Kalendarza	Ilość Kolumn
1	Teodor Kubina	<i>Kochany Kalendarzu!</i>	1929	2
2	[Teodor] Kubina	<i>Akcja Katolicka w Polsce</i>	1929	10
3	St[anisław] Bilski	<i>Liga Katolicka diecezji częstochowskiej</i>	1929	4
4	[Jan Domarańczyk]	<i>Znaczenie pracy organizacyjnej w Stowarzyszeniu Młodzieży Polskiej</i>	1929	6
5	St[anisław] Bilski	<i>Z życia Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich diecezji częstochowskiej</i>	1929	4
6	B[ogumił] K[asprzak]	<i>Sodalicje Mariańskie szkół średnich a inteligencja katolicka</i>	1929	4
7	Teodor Kubina	<i>Pomagajmy budować Częstochowskie Seminarium Duchowne</i>	1929	4
8	W[ojciech] M[ondry]	<i>Triumf Kościoła Katolickiego</i>	1930	6
9	W[ojciech] M[ondry]	<i>Zadania nasze w dobie obecnej</i>	1931	16
10	W[ojciech] M[ondry]	<i>„Dziateczki miłujcie się”</i>	1931	8
11	W[ojciech] Koźlicki	<i>Św. Augustyn – biskup Hippony</i>	1931	6
12	W[ojciech] Mondry	<i>Korzystna oferta dla dobrych ludzi</i>	1932	10

13	St[anisław] G[ałazka]	<i>Najnowsze Seminarium Duchowne w Polsce</i>	1932	8
14	A[ntoni] Mietliński	<i>Nowoczesny potop...</i>	1932	8
15	A[dam] Żor	<i>Było bekowisko, a powinno być pastwisko</i>	1932	8
16	Teodor Kubina	<i>Na drogę</i>	1933	2
17	F[ranciszek] G[ryglewicz]	<i>Św. Jan Kanty</i>	1933	2
18	F[ranciszek] Gryglewicz	<i>U źródeł Wisły</i>	1933	8
19	A[dam] Żor	<i>O sadach i ogrodach włościańskich</i>	1933	8
20	S[tanisław] K[uraś]	<i>Z katolickiej pracy dobroczynnej w Częstochowie</i>	1933	4
21	Adam Żor	<i>Racjonalne i pożyteczne zadrzewienie kraju</i>	1934	8
22	W[ojcich] M[ondry]	<i>Wyjście z kryzysu</i>	1935	14
23	W[ojcich] Kozłicki	<i>Niewinna krew Aniuty (Obrazek z Rosji bolszewickiej)</i>	1935	16
24	P[atykiewicz] W[alenty]	<i>Nieco o starej Ziemi Wieluńskiej</i>	1935	10
25	Wojciech Mondry	<i>Czym jest diecezja</i>	1936	8
26	Wojciech Mondry	<i>Czym jest parafia</i>	1936	10
27	Wojciech Mondry	<i>Diecezja częstochowska</i>	1936	12
28	Stanisław Gałazka	<i>Dziesięć lat na stanowisku pierwszego ministra Królowej Korony Polskiej</i>	1936	12

29	B[olesław] W[róblewski]	<i>Katedra Częstochowska</i>	1936	12
30	Stanisław Gałązka	<i>Dziesięć lat Diecezjalnego Seminarium Duchownego (Na dziesięciolecie Diecezjalnego Seminarium Duchownego)</i>	1936	8
31	A[ntoni] Zimniak	<i>Życie Eucharystyczne</i>	1936	8
32	Stanisław Gałązka	<i>Z dziejów Diecezjalnej Akcji Katolickiej</i>	1936	10
33	Stanisław Gałązka	<i>Ruch rekolekcyjny</i>	1936	4
34	Wojciech Mondry	<i>Dziesięciolecie „Niedzieli”</i>	1936	4
35	W[ojcich] Kozłicki	<i>Poranek Wielkanocny w Bolszewi</i>	1936	16
36	W[ojcich] Kozłicki	<i>Zagubiona Hostja</i>	1936	16
37	W[ojcich] Mondry	<i>Najświętsze miejsca na kuli ziemskiej</i>	1937	8
38	W[ojcich] Mondry	<i>Betlejem</i>	1937	6
39	S[tanisław] K[uraś]	<i>Kościół a świat pracy</i>	1938	10

Źródło: *Kalendarz Jasnogórski... 1929-1938; Jubileuszowy Kalendarz... 1936.*

Dane z powyższego zestawienia informują, że aż 39 prac na łamach „Kalendarza Jasnogórskiego” wyszło spod piór księży diecezji częstochowskiej. Publikowali oni z następującą częstotliwością: 1929 r. – 7 artykułów; 1930 r. – 1 artykuł; 1931 r. – 3 artykuły; 1932 r. – 4 artykuły; 1933 r. – 5 artykułów; 1934 r. – 1 artykuł; 1935 r. – 3 artykuły; 1936 r. – 12 artykułów; 1937 r. – 2 artykuły i 1938 r. – 1 artykuł. W kręgu piszących znaleźli się tacy księża jak: Stanisław Bilski (2 prace), Jan Domańczyk (1 praca), Stanisław Gałązka (5 prac), Franciszek Gryglewicz (2 prace), Bogumił Kasprzak (1 praca), Wojciech Kozłicki (4 prace),

Teodor Kubina (4 prace), Stanisław Kuraś (2 prace), Antoni Mietliński (1 praca), Wojciech Mondry (11 prac), Walenty Patykiewicz (1 praca), Bolesław Wróblewski (1 praca), Antoni Zimniak (1 praca) i Adam Żor (3 prace). Na podstawie powyższych ustaleń można zatem przyjąć, że do Diecezjalnego Bractwa Pióra lub Towarzystwa Piszących przynależało również 14. wymienionych księży, tym bardziej, że większość z nich publikowała swoje teksty także w „Niedzieli”²³.

3. Problematyka publikacji

Przegląd wspomnianych wyżej 39. publikacji pod kątem formalnym dowodzi, że aż w 36 przypadkach czytelnik miał do czynienia z artykułami popularnymi i popularnonaukowymi z zakresu różnych dyscyplin naukowych, zaś pozostałe 3 prace (wszystkie autorstwa bp. Teodora Kubiny²⁴) były utrzymane w konwencji odez. Zdecydowanie większym zróżnicowaniem charakteryzowała się strona merytoryczna publikacji. Z przeprowadzonych analiz wynika, że treść wszystkich tekstów mieści się generalnie w zakresie piśmiennictwa teologicznego, nauk rolniczych, literatury faktu i literatury pięknej.

Najbardziej rozbudowany dział przedstawiały prace teologiczne (30 publikacji), co nie wzbudza zbytniego zaskoczenia, zważywszy na to, że autorami ich byli przecież duchowni. By uchwycić właściwy obraz tego rodzaju twórczości, należy przede wszystkim usystematyzować te opracowania według konkretnych dziedzin teologicznych. W wyniku tego ustalono, że pod względem ilościowym dominowała problematyka pastoralna (18 publikacji), a następnie plasowały się zagadnienia z zakresu historii Kościoła (10 publikacji) i prawa kanonicznego (2 publikacje). W tym pierwszym przypadku drukowane teksty dotyczyły funkcjonowania w diecezji częstochowskiej stowarzyszeń (Liga Katolicka/Akcja Katolicka²⁵, Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej²⁶, Sto-

²³ A. BAJOR – Z. ŻMIGRODZKI, *Tygodnik katolicki „Niedziela”*, 50-53; J. KAPUŚCIŃSKI, *Bibliografia duchowieństwa diecezji częstochowskiej. Publikacje historyczne na łamach „Niedzieli” w latach 1926-1992*, VeC 6 (2016), 259-271.

²⁴ *Pomagajmy budować Częstochowskie Seminarium Duchowne*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1929*, 147-150; *Kochany Kalendarzu!*, 3-4; *Na drogę*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1933*, 3-4.

²⁵ [T.] KUBINA, *Akcja Katolicka w Polsce*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1929*, 97-106; S. BILSKI, *Liga Katolicka diecezji częstochowskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1929*, 107-110.

²⁶ [J. DOMARAŃCZYK], *Znaczenie pracy organizacyjnej w Stowarzyszeniu Młodzieży Polskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1929*, 111-116.

warzyszenie Robotników Chrześcijańskich²⁷, Sodalicje Mariańskie²⁸), instytucji (Seminarium Duchowne²⁹) i prasy³⁰, a także – już w nieco szerszej perspektywie – poruszały kwestie praktyk religijnych³¹, wychowania³², edukacji religijnej³³, pracy³⁴ i dobroczynności³⁵. O niemal połowę mniej liczebnie prezentowały się z kolei artykuły historyczne, których tematyka oscylowała wokół dziejów diecezji częstochowskiej³⁶ i hagiografii³⁷. Całość zaś zagadnień teologicznych zamknęły artykuły z prawa kanonicznego, wyjaśniające istotne założenia istniejących w Kościele katolickim terytorialnych jednostek administracyjnych, takich jak diecezja³⁸ i parafia³⁹.

Interesujący z co najmniej trzech powodów był blok artykułów (3 publikacje), utrzymany w nurcie nauk rolniczych. Uwagę najpierw

²⁷ S. BILSKI, *Z życia Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich diecezji częstochowskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1929*, 117-120.

²⁸ B. K[ASPRZAK], *Sodalicje Mariańskie szkół średnich a inteligencja katolicka*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1929*, 127-130.

²⁹ T. KUBINA, *Pomagajmy budować Częstochowskie Seminarium Duchowne*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1929*, 147-150; S. G[ALAŻKA], *Najnowsze Seminarium Duchowne w Polsce*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1932*, 159-166.

³⁰ T. KUBINA, *Kochany Kalendarzu!*, 3-4; TENŻE, *Na drogę*, 3-4.

³¹ A. ZIMNIAK, *Życie Eucharystyczne*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 145-152.

³² A. MIETLIŃSKI, *Nowoczesny potop...*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1932*, 171-178;

³³ W. M[ONDRY], *Triumf Kościoła Katolickiego*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1930*, 65-70; TENŻE, *Zadania nasze w dobie obecnej*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1931*, 73-90; TENŻE, *„Dziateczki miłujcie się”*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1931*, 145-152; TENŻE, *Wyjście z kryzysu*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1935*, 65-78.

³⁴ S.K[URAS], *Kościół a świat pracy*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1938*, 71-80.

³⁵ W. MONDRY, *Korzystna oferta dla dobrych ludzi*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1932*, 137-146; S.K[URAS], *Z katolickiej pracy dobroczynnej w Częstochowie*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1933*, 289-292.

³⁶ W. P[ATYKIEWICZ], *Nieco o starej Ziemi Wieluńskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1935*, 207-216; W. MONDRY, *Diecezja częstochowska*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 85-96; S. GAŁAŻKA, *Dziesięć lat na stanowisku pierwszego ministra Królowej Korony Polskiej*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 97-108; B. W[RÓBLEWSKI], *Katedra częstochowska*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 109-120; S. GAŁAŻKA, *Dziesięć lat Diecezjalnego Seminarium Duchownego (Na dziesięciolecie Diecezjalnego Seminarium Duchownego)*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 129-136; S. GAŁAŻKA, *Ruch rekolekcyjny*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 161-164; W. MONDRY, *Dziesięciolecie „Niedzieli”*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 167-170.

³⁷ W. KOŻLICKI, *Św. Augustyn – biskup Hippony*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1931*, 153-158; F.G[RYGLEWICZ], *Św. Jan Kanty*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1933*, 157-158.

³⁸ W. MONDRY, *Czym jest diecezja*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 67-74.

³⁹ TENŻE, *Czym jest parafia*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 77-86.

przykuwa fakt, że wszystkie te teksty wyszły spod pióra jednego duchownego (Adam Źor), będącego proboszczem w Czarnożyłach. Ponadto treść artykułów, napisana wyraźnie z dużym zaangażowaniem, stanowi przesłankę informującą o zainteresowaniach i pasjach autora, bądź co bądź kierującego przecież na co dzień wiejską parafią. Zatrzymując się w końcu nad przesłaniem tych publikacji trzeba przyznać, że wszystkie one powstały z myślą o edukacji społeczeństwa wiejskiego w dziedzinie uprawy pastwisk⁴⁰, sadów i ogrodów⁴¹.

Kolejnym działem piśmiennictwa, do którego można zaszeregować publikacje księży, była literatura faktu. W tej konwencji napisano 3 utwory, reprezentujące w ścisłym znaczeniu typ literatury podróżniczej. Na ich treść złożyły się bowiem wrażenia wyniesione z podróży do Wisły⁴², Betlejem⁴³ i Jerozolimy⁴⁴. O ile w tym pierwszym przypadku nie wiadomo, kiedy autor odbył opisywaną podróż, to już czas następnych dwóch można wskazać precyzyjnie, gdyż opublikowane teksty były przedrukami odcinków szerszego opisu pielgrzymki do Ziemi Świętej, w którą autor udał się 1936 r.⁴⁵.

Wreszcie ostatnim obszarem twórczości pisarskiej księży, w ramach którego można sklasyfikować 3 publikacje, była literatura piękna, a w węższym znaczeniu epika. Jako że na ten rodzaj literacki składa się wiele form gatunkowych, toteż podjęto próbę szczegółowego określenia utworów, w następstwie czego ustalono, że wszystkie one były opowiadaniem. Napisał je jeden ksiądz (Wojciech Koźlicki), wykazujący się nie tylko talentem literackim, ale nade wszystko zmysłem obserwacji i znajomością panujących wówczas trendów kulturowych. Przedstawił on w swoich opowiadaniach losy bohaterów, którzy ze względu na swe przekonania religijne borykały się w swoich środowiskach z wrogimi postawami mieszkańców, będących pod silnym wpływem ideologii antykościelnych⁴⁶.

⁴⁰ A. ŹOR, *Było bekowisko, a powinno być pastwisko*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1932*, 241-248.

⁴¹ TENŻE, *O sadach i ogrodach włościańskich*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1933*, 259-266; TENŻE, *Racjonalne i pożyteczne zadrzewienie kraju*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1934*, 269-276.

⁴² F. GRYGLEWICZ, *U źródeł Wisły*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1933*, 203-210.

⁴³ W. MONDRY, *Betlejem*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1937*, 177-182.

⁴⁴ TENŻE, *Najświętsze miejsca na kuli ziemskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski... 1937*, 111-118.

⁴⁵ TENŻE, *Pielgrzymka po Ziemi Św.*, „Niedziela” 11 (1936) 18-52; 12 (1937) 1-9.

⁴⁶ W. KOŹLICKI, *Niewinna krew Aniuty (Obrazek z Rosji bolszewickiej)*, w: *Kalendarz*

Zakończenie

W wyniku rozszerzenia oferty wydawniczej częstochowska Redakcja „Niedzieli” rozpoczęła wydawanie w formie książkowej „Kalendarzy Jasnogórskich” na poszczególne lata. Pomysł ten od samego początku pilotował bp Teodor Kubina, który przywiązywał do niego dużą wagę, o czym świadczy ofiarowanie przez niego dwóch kalendarzy samemu papieżowi Piusowi XI. Ogółem wydano 10 kalendarzy na lata 1929-1938, zawierających oprócz tabel kalendarzowych wiele interesujących artykułów o różnorodnej tematyce. Wśród osób publikujących tam swoje teksty byli także księża diecezji częstochowskiej: Stanisław Bilski (2 opracowania), Jan Domarańczyk (1 opracowanie), Stanisław Gałązka (5 opracowań), Franciszek Gryglewicz (2 opracowania), Bogumił Kasprzak (1 opracowanie), Wojciech Koźlicki (4 opracowania), Teodor Kubina (4 opracowania), Stanisław Kuraś (2 opracowania), Antoni Mietliński (1 opracowanie), Wojciech Mondry (11 opracowań), Walenty Patykiewicz (1 opracowanie), Bolesław Wróblewski (1 opracowanie), Antoni Zimniak (1 opracowanie) i Adam Żor (3 opracowania). Problematykę tych 39. publikacji można generalnie sprowadzić do zagadnień teologicznych, mających charakter pastoralny (18 artykułów), historyczny (10 artykułów) i prawny (2 artykuły), a także zagadnień z zakresu nauk rolniczych (3 artykuły), literatury faktu (3 opisy podróży) i literatury pięknej (3 opowiadania). Szczegółowe zestawienie bibliograficzne wszystkich wspomnianych wyżej prac zawiera dołączony do niniejszego artykułu aneks.

Aneks

Bibliografia duchowieństwa diecezji częstochowskiej.
Publikacje na łamach „Kalendarza Jasnogórskiego”
z lat 1929-1938

Bilski St[anisław], *Liga Katolicka diecezji częstochowskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], kol. 107-110;

Jasnogórski... 1935, 81-96; TENŻE, *Poranek Wielkanocny w Bolszewi*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 187-202; TENŻE, *Zagubiona Hostja*, w: *Jubileuszowy Kalendarz... 1936*, 267-282.

- Bilski St[anisław], *Z życia Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich diecezji częstochowskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], kol. 117-120;
- [Domarańczy Jan], *Znaczenie pracy organizacyjnej w Stowarzyszeniu Młodzieży Polskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], kol. 111-116;
- Gałązka Stanisław, *Dziesięć lat Diecezjalnego Seminarium Duchownego (Na dziesięciolecie Diecezjalnego Seminarium Duchownego)*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 129-136;
- Gałązka Stanisław, *Dziesięć lat na stanowisku pierwszego ministra Królowej Korony Polskiej*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 97-108;
- G[ałązka] S[tanisław], *Najnowsze Seminarium Duchowne w Polsce*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1932*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1931], kol. 159-166;
- Gałązka Stanisław, *Ruch rekolekcyjny*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 161-164;
- Gałązka Stanisław, *Z dziejów Diecezjalnej Akcji Katolickiej*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 153-162;
- G[ryglewicz] F[ranciszek], *Św. Jan Kanty*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932], kol. 157-158;
- Gryglewicz F[ranciszek], *U źródeł Wisły*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932], kol. 203-210;
- K[asprzak] B[ogumił], *Sodalicje Mariańskie szkół średnich a inteligencja katolicka*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], kol. 127-130;
- Koźlicki W[ojcich], *Niewinna krew Aniuty (Obrazek z Rosji bolszewickiej)*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1935*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1934], kol. 81-96;
- Koźlicki W[ojcich], *Poranek Wielkanocny w Bolszewi*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 187-202;

- Koźlicki W[ojcich], *Św. Augustyn – biskup Hippony*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1931*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1930], kol. 153-158;
- Koźlicki W[ojcich], *Zagubiona Hostja*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 267-282;
- Kubina [Teodor], *Akcja Katolicka w Polsce*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], kol. 97-106;
- Kubina Teodor, *Kochany Kalendarzu!*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], kol. 3-4;
- Kubina Teodor, *Na drogę*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932], kol. 3-4;
- Kubina Teodor, *Pomagajmy budować Częstochowskie Seminarium Duchowne*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], kol. 147-150;
- K[uraś] S[tanisław], *Z katolickiej pracy dobroczynnej w Częstochowie*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932], kol. 289-292;
- K[uraś] S[tanisław], *Kościół a świat pracy*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1938*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1937], kol. 71-80;
- Mietliński A[ntoni], *Nowoczesny potop...*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1932*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1931], kol. 171-178;
- Mondry W[ojcich], *Betlejem*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1937*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1936], kol. 177-182;
- Mondry Wojciech, *Czym jest diecezja*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 67-74;
- Mondry Wojciech, *Czym jest parafia*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 77-86;
- Mondry Wojciech, *Diecezja częstochowska*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 85-96;
- M[ondry] W[ojcich], *„Dziateczki miłujcie się”*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1931*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1930], kol. 145-152;

- Mondry Wojciech, *Dziesięciolecie „Niedzieli”*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 167-170;
- Mondry W[ojcich], *Korzystna oferta dla dobrych ludzi*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1932*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1931], kol. 137-146;
- Mondry W[ojcich], *Najświętsze miejsca na kuli ziemskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1937*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1936], kol. 111-118;
- M[ondry] W[ojcich], *Triumf Kościoła Katolickiego*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1930*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1929], kol. 65-70;
- M[ondry] W[ojcich], *Wyjście z kryzysu*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1935*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1934], kol. 65-78;
- M[ondry] W[ojcich], *Zadania nasze w dobie obecnej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1931*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1930], kol. 73-90;
- P[atykiewicz] W[alenty], *Nieco o starej Ziemi Wieluńskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1935*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1934], kol. 207-216;
- W[róblewski] B[olesław], *Katedra częstochowska*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 109-120;
- Zimniak A[ntoni], *Życie Eucharystyczne*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], kol. 145-152;
- Żor A[dam], *Było bekowisko, a powinno być pastwisko*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1932*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1931], kol. 241-248;
- Żor A[dam], *O sadach i ogrodach włościańskich*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932], kol. 259-266;
- Żor Adam, *Racjonalne i pożyteczne zadrzewienie kraju*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1934*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1933], kol. 269-276.

The Publications of the Priests
of Czestochowa Diocese
in "The Calendar of Jasna Gora" in 1929-1938
Summary

Since 1928 the editorial board of weekly magazine "Niedziela" in Czestochowa diocese had begun the releasing of "The calendar of Jasna Gora" for particular years 1929- 1938. In total there were 10 printed calendars with publications, among other things, of local priests: Stanisław Bilski (2 works), Jan Domarańczyk (1 work), Stanisław Gałązka (5 works), Franciszek Gryglewicz (2 works), Bogumił Kasprzak (1 work), Wojciech Koźlicki (4 works), Teodor Kubina (4 works), Stanisław Kuraś (2 works), Antoni Mietliński (1 work), Wojciech Mondry (11 works), Walenty Patykiewicz (1 work), Bolesław Wróblewski (1 work), Antoni Zimniak (1 work) i Adam Żor (3 works). The contents of these 39 works were various and concerned the wide problematic aspects involving theology (pastoral, historical and legal matters), agriculture, non-fiction and fiction.

Słowa kluczowe: artykuł, diecezja częstochowska, duchowieństwo, „Kalendarz Jasnogórski”, prasa, tygodnik katolicki „Niedziela”.

Keywords: article, Czestochowa diocese, clergy, "The calendar of Jasna Gora", the press, Catholic weekly magazine "Niedziela".

Bibliografia

1. Źródła

Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza w Częstochowie sygn. ID/N 15.

2. Opracowania

Bajor A., *Tygodnik katolicki „Niedziela” 1926-1939*, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 3 (2000) 2/6, 91-114.

Bajor A., Żmigrodzki Z., *Tygodnik katolicki „Niedziela” 1926-1939*, Czestochowa 2002.

Bibliografia katolickich czasopism religijnych w Polsce 1918-1944, red. Z. Zieliński, Lublin 1981.

- Bielawny K., *Życie i dzieło Wojciecha Mondrego na tle epoki, dziejów Warmii i diecezji częstochowskiej*, „Studia Warmińskie” 40 (2003), 355-367.
- Bilski S., *Liga Katolicka diecezji częstochowskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], 107-110.
- Bilski S., *Z życia Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich diecezji częstochowskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], 117-120.
- Chłosta J., *Listy ks. Wojciecha Mondrego do Eugeniusza Buchholtza z lat 1909-1912*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 49 (2005) 1, 89-96.
- [Domarańczy J.], *Znaczenie pracy organizacyjnej w Stowarzyszeniu Młodzieży Polskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], 111-116.
- G[ałązka] S., *Najnowsze Seminarium Duchowne w Polsce*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1932*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1931], 159-166.
- G[ryglewicz] F., *Św. Jan Kanty*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932], 157-158.
- Gałązka S., *Dziesięć lat Diecezjalnego Seminarium Duchownego (Na dziesięciolecie Diecezjalnego Seminarium Duchownego)*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 129-136.
- Gałązka S., *Dziesięć lat na stanowisku pierwszego ministra Królowej Korony Polskiej*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 97-108.
- Gałązka S., *Ruch rekolekcyjny*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 161-164.
- Gałązka S., *Z dziejów Diecezjalnej Akcji Katolickiej*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 153-162.
- Gryglewicz F., *U źródeł Wisły*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932], 203-210.
- „*Kalendarz Jasnogórski*” u Ojca św., w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1931*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1930], 63.
- Kapuściński J., *Bibliografia duchowieństwa diecezji częstochowskiej. Publikacje historyczne na łamach „Niedzieli” w latach 1926-1992*, VeC 6 (2016), 259-271.
- Kapuściński J., *Z „Niedzielą” na co dzień. Formacja społeczno-religijna w latach 1926-1939*, „Biuletyn Informacyjny Komisji Historycznej Polskiej Akademii Nauk Oddział Katowice” 11 (2014), 14-15.
- K[asprzak] B., *Sodalicje Mariańskie szkół średnich a inteligencja katolicka*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], 127-130.
- Klauza K., „*Niedziela*”. *Tygodnik katolicki*, EK, t. 13, 1058-1059.
- Klauza K., *Edycje, dodatki, numery specjalne, w: 1926-2001. Czas milczenia i czas mówienia. 75 lat tygodnika katolickiego „Niedziela”. Księga Jubileuszowa*, red. I. Skubiś i in., Częstochowa 2001, 161-162.
- Kowalski J., *Mondry Wojciech (1887-1969)*, SPTK, t. 6, 507-510.

- Koźlicki W., *Niewinna krew Aniuty (Obrazek z Rosji bolszewickiej)*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1935*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1934], 81-96.
- Koźlicki W., *Poranek Wielkanocny w Bolszewi*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 187-202.
- Koźlicki W., *Św. Augustyn – biskup Hippony*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1931*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1930], 153-158.
- Koźlicki W., *Zagubiona Hostja*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 267-282.
- Kubina [T.], *Akcja Katolicka w Polsce*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], 97-106.
- Kubina T., *Kochany Kalendarzu!*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], 3-4.
- Kubina T., *Na drogę*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932], 3-4.
- Kubina T., *Pomagajmy budować Częstochowskie Seminarium Duchowne*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1928], 147-150.
- K[uraś] S., *Kościół a świat pracy*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1938*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1937], 71-80.
- K[uraś] S., *Z katolickiej pracy dobroczynnej w Częstochowie*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932], 289-292.
- Mielczarek T., *Od „Monitora” do „Gońca Reklamowego”. Dzieje prasy częstochowskiej (1769-1994)*, Kielce 1996.
- Mietliński A., *Nowoczesny potop...*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1932*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1931], 171-178.
- Między piszącymi*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 175-186.
- Mondry W., *Betlejem*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1937*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1936], 177-182.
- Mondry W., *Czym jest diecezja*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 67-74.
- Mondry W., *Czym jest parafia*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 77-86.
- Mondry W., *Diecezja częstochowska*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 85-96.
- Mondry W., *Dziesięciolecie „Niedzieli”*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 167-170.
- M[ondry] W., *„Dziateczki miłujcie się”*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1931*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1930], 145-152.

- Mondry W., *Korzystna oferta dla dobrych ludzi*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1932*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1931], 137-146.
- Mondry W., *Najświętsze miejsca na kuli ziemskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1937*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1936], 111-118.
- Mondry W., *Pięćciolecie „Niedzieli”*, „Niedziela” 6 (1931) 14, 172-174.
- M[ondry] W., *Triumf Kościoła Katolickiego*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1930*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1929], 65-70.
- M[ondry] W., *Wyjście z kryzysu*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1935*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1934], 65-78.
- M[ondry] W., *Zadania nasze w dobie obecnej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1931*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1930], 73-90.
- Nowe wydawnictwo. *Kalendarz Jasnogórski na rok 1929*, „Niedziela” 3 (1928) 33, 383.
- P[atykiewicz] W[alenty], *Nieco o starej Ziemi Wieluńskiej*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1935*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1934], 207-216.
- [Reklama „Kalendarza Jasnogórskiego”], „Niedziela” 3 (1928) 38, 436.
- [Reklama „Kalendarza Jasnogórskiego”], „Niedziela” 6 (1931) 34, 436.
- [Reklama „Kalendarza Jasnogórskiego”], „Niedziela” 8 (1933) 33, 397.
- [Reklama „Kalendarza Jasnogórskiego”], „Niedziela” 12 (1937) 32, 394.
- Romanow A., *Założenia i wydawcy „Gazety Gdańskiej” (1891-1939)*, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 19 (2016) 1/41, 71-99.
- Rygiel B., „Niedziela” i „Gość Niedzielny” jako przykłady tygodników katolickich, „Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy” 2/13 (2010), 159-177.
- W[róblewski] B., *Katedra częstochowska*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 109-120.
- Zabawski W., *ks. Wojciech Mondry w Gdańsku*, „Niedziela” 11 (1936) 7, 80.
- Zimniak A., *Życie Eucharystyczne*, w: *Jubileuszowy Kalendarz Jasnogórski na 10-lecie Diecezji Częstochowskiej na rok Pański 1936*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1935], 145-152.
- Związek J., *Działalność wydawnicza Kurii Diecezjalnej w Częstochowie*, CzST 2 (1974), 105-144.
- Związek J., *Dzieje diecezji częstochowskiej w okresie II Rzeczypospolitej*, Częstochowa 1990.
- Związek J., *Ks. Wojciech Mondry (1887-1969)*, CzWD 45 (1971) 4-6, 136-141.
- Żor A., *Było bekowisko, a powinno być pastwisko*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1932*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1931], 241-248.
- Żor A., *O sadach i ogrodach włościańskich*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1933*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1932], 259-266.
- Żor A., *Racjonalne i pożyteczne zadrzewienie kraju*, w: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1934*, red. [W. Mondry], Częstochowa [1933], 269-276.